

Најава председника САД Доналда Трампа да би у наредна два дана могло доћи до новог сусрета Вашингтона и Техерана у Пакистану отворила је низ питања о стварним дometима дипломатије у тренутку када регион Блиског истока пролази кроз незапамћену ескалацију. Према оцени Слободана Јанковића, научног сарадника Института за међународну политику и привреду, за Први програм Радио Београда, овај дијалог је оптерећен деценијским анимозитетом, али и војним потезима који противрече мировној реторици Беле куће.

Примирје под сенком војних притисака

Иако је на снази двонедељно примирје након што су Американци прихватили ирански план од десет тачака као основу за преговоре, ситуација на терену је далеко од стабилне. Јанковић истиче да је америчка блокада Ормуског мореуза, којој се Кина оштро противи, само један од фактора притиска.

Све вести упућују на то да ће Америка покушати да заузме стратешко острво Харг, кључно за ирански извоз нафте

Док Трамп проглашава победу, извештаји о слању нових америчких трупа на Блиски исток сугеришу другачије намере.

"Ако су већ победили, зашто би разговарао? Сви знамо да је то ординарна лаж", наводи Јанковић, додајући да све вести упућују на то да ће Америка покушати да заузме стратешко острво Харг, кључно за ирански извоз нафте.

Према његовим речима, слање војске служи и као притисак на преговоре, али и као припрема за обнову сукоба.

Неприхватљиви услови и улога израелског лобија

Једна од највећих препрека је захтев Вашингтона да се Иран у потпуности одрекне обогаћивања уранијума. Јанковић наглашава да се Техеран неће одрећи нуклеарне технологије у цивилне сврхе, подсећајући да су и раније нудили свођење обогаћивања на минимум потребан за енергетику и медицину.

Паралелно са тим, захтев Ирана за повлачењем САД из региона сукобљава се са интересима израелског лобија.

"Америка би могла да прихвати овај услов из угла Трампове кампање о повлачењу са улоге светског полицајца... Међутим, велики утицај израелског лобија у САД то онемогућава", објашњава Јанковић. Он додаје да израелски премијер Бенјамин Нетанјаху својим изјавама о свакодневном обавештавању из Вашингтона практично обесмишљава поверљивост преговора, показујући колики утицај Тел Авив има на америчке одлуке.

Хуманитарна катастрофа и економски земљотрес

Док се чека исход пакистанских разговора, последице сукоба се осећају глобално. Европа, Јапан и Јужна Кореја су највеће жртве овог поремећаја, док Русија, према речима Јанковића, објективно профитира кроз високе цене енергената.

Процена је Уједињених нација да ће око пет милиона људи доћи у позицију да гладује

Посебно драматична ситуација је у Либану, где Израел спречава пролаз већине конвоја са хуманитарном помоћи.

"Процена је Уједињених нација да ће око пет милиона људи доћи у позицију да гладује", упозорава Јанковић. Он напомиње да је захтев за разоружавањем Хезболаха нереалан, јер је либанска војска слабије наоружана и током агресије се повлачила са својих положаја.

Може ли се постићи мир

Упркос најављеним разговорима, Јанковић остаје скептичан према брзом решењу. Он сматра да се овај сукоб не може објаснити економским или рационалним националним интересима, већ дубоким религијским уверењима актера.

"Рационално би требало да се договори и заустави рат, јер је то у интересу већег дела света. Али ако гледамо религијске мотиве, изгледно неће стати", закључује Јанковић у разговору за емисију "У средишту пажње" Првог програма Радио Београда. Према његовој оцени, док једна страна не претрпи озбиљну, ненадокнадиву штету, стварног мира неће бити, без обзира на дипломатске напоре у Пакистану.

(PTC)